

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Економічний факультет

ПРОГРАМА
вступного іспиту із спеціальності
для вступників до аспірантури у 2020-2021 н.р.
*(галузь знань 05 – “Соціальні і поведінкові
науки” спеціальність 051 “Економіка”)*

Затверджено на засіданні
Вченої ради економічного факультету
Львівського національного університету імені
Івана Франка 30.06.2020 р. (протокол № 7)

Голова ради _____ Р. В. Михайлишин

Програма вступного іспиту до аспірантури із спеціальності 051 "Економіка" складається з таких змістових модулів: "Макроекономіка", "Мікроекономіка", "Національна економіка", "Оптимізаційні методи і моделі в економіці", "Статистика".

Вступний іспит проводять у письмовій формі за білетами, що містять описові питання та тестові завдання.

МАКРОЕКОНОМІКА

Тема 1. Виробництво, споживання та економічне зростання

Виробництво національного доходу. Фактори виробництва національного доходу. Виробнича функція. Показники ефективності використання основних факторів виробництва. Чинники, що визначають величину національного доходу.

Функціональний розподіл національного доходу. Ціна фактора виробництва. Граничний продукт фактора. Реальна заробітна плата. Виробнича функція Коба-Дугласа. Середня продуктивність праці і капіталу.

Споживання і заощадження. Використовуваний дохід і споживання. Функція споживання. Функція заощадження. Гранична схильність до споживання (MPC). Гранична схильність до заощадження (MPS). Середня схильність до споживання (APC). Поточна вартість майбутнього доходу. Дисконтування.

Чинники споживання і заощадження, не пов'язані з поточним доходом. Вибір заощадником активу. Ліквідність активу. Еластичність попиту на актив за майном. Активи вищої і нижчої цінності. Види заощаджень. Національні заощадження. Рівень заощаджень.

Моделі поведінки споживача. Кейнсіанська функція споживання. Динаміка середньої схильності до споживання. Міжчасовий вибір споживача. Бюджетне обмеження. Гіпотеза життєвого циклу. Гіпотеза постійного доходу.

Інвестиційний процес і його типи. Неокласична модель інвестицій. q Тобіна. Функція інвестицій.

Суть, значення та фактори економічного зростання. Економічний розвиток.

Неокласична модель економічного зростання Солоу. Вихідні основи моделі Солоу. Нагромадження капіталу. Чинники капіталоозброєності праці. Стаціонарний обсяг капіталу. Рівень заощадження. Золоте правило обсягу капіталу.

Збільшення населення. Стаціонарний стан зі зростанням населення. Демографічний вибух. Демографічний перехід. Вплив науково-технічного прогресу на економічне зростання. Стаціонарний стан із врахуванням науково-технічного прогресу. Обчислення внеску факторів в економічне зростання.

Тема 2. Макроекономічна рівновага та макроекономічна нестабільність

Інструментарій дослідження економічної рівноваги. Сукупні видатки та їх складові. Рівноважний ВВП. Методи визначення рівноважного ВВП: "витікання-ін'єкції" та "видатки-обсяг національного виробництва". Роль запасів у досягненні економічної рівноваги у короткостроковому періоді.

Зміна сукупних видатків і рівноважний ВВП. Ефект мультиплікатора. Мультиплікатор видатків. Мультиплікатор збалансованого бюджету. Повний мультиплікатор видатків.

Економічна рівновага у довгостроковому періоді та механізм її досягнення. Інфляційний і дефляційний розриви. Парадокс заощадження.

Сукупний попит і його складові. Крива сукупного попиту (AD). Причини від'ємного нахилу кривої AD . Зміни обсягу сукупного попиту та зміни сукупного попиту. Нецінові чинники сукупного попиту. Переміщення кривої сукупного попиту.

Сукупна пропозиція. Крива довгострокової сукупної пропозиції та її переміщення. Крива короткострокової сукупної пропозиції та її переміщення. Чинники сукупної пропозиції у короткостроковому періоді.

Рівновага сукупних попиту і пропозиції. Збурення сукупного попиту і сукупної пропозиції. Стагфляція. Перегріта економіка. Дискусія з приводу сукупного попиту та сукупної пропозиції.

Економічні коливання та їхні причини. Суть і фази ділового циклу. Залежність між зміною обсягу національного виробництва і зміною рівня безробіття. Закон Оукена.

Безробіття. Соціально-економічні втрати від безробіття. Втрата і пошук роботи. Коефіцієнт звільнення і коефіцієнт працевлаштування. Причини безробіття. Негнучкість заробітної плати та її основні причини.

Суть і види інфляції. Передбачена і непередбачена інфляція. Збалансована і незбалансована інфляція. Інфляція попиту та інфляція пропозиції. Класична і сучасна інфляція. Соціально-економічні наслідки інфляції.

Причини інфляції. Економічні школи про причини інфляції. Інфляція як багатофакторний процес. Взаємозв'язок інфляції та безробіття. Рання крива Філіпса. Сучасне тлумачення взаємозв'язку і безробіття. Довгострокова крива Філіпса.

Методи боротьби з інфляцією. Індксація та дезінфляція. Антиінфляційна стратегія.

Тема 3. Стабілізаційна політика

Суть монетарної політики і її знаряддя. Процентна ставка. Пропозиція грошей. Комерційні банки і часткове резервування депозитів. Баланс комерційного банку: активи і пасиви. Створення банківських депозитів. Простий депозитний мультиплікатор. Мультиплікатор грошової бази. Модель пропозиції грошей.

Центральний банк та його місце у національній економіці. Баланс центрального банку. Застосування знаряддя монетарної політики.

Передавальний механізм монетарної політики. Нейтральність грошей у довгостроковому періоді. Ефективність монетарної політики.

Суть фіскальної політики і її знаряддя. Державний борг. Державний бюджет і його доходи. Державні видатки. Крива Лафера. Методи збалансування дефіцитного державного бюджету.

Дискреційна фіскальна політика. Недискреційна фіскальна політика. Ефект витіснення. Проблеми поєднання фіскальних і монетарних інструментів.

Суть і види державного боргу. Дефіцит бюджету. Структурний та циклічний дефіцити бюджету. Вплив дефіциту бюджету і державного боргу на національну економіку. Первинний дефіцит бюджету. Зовнішня заборгованість. Криза зовнішньої заборгованості та її причини.

Зростання взаємозалежності держав. Основні форми міжнародних економічних відносин. Зовнішня торгівля та її основні чинники. Показники участі країни у міжнародному поділі праці.

Теорії міжнародної торгівлі. Зовнішня торгівля в умовах зростання витрат заміщення. Теорії міжнародної спеціалізації країн Гекшера-Оліна та Портера. Вигоди від зовнішньої торгівлі і розподіл доходів між країнами.

Зовнішньоторговельна політика. Інструменти зовнішньоторговельної політики. Економічні наслідки запровадження мита. Економічні наслідки запровадження квоти. Аргументи на користь та проти політики протекціонізму.

Рекомендована література

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Підручник: У 2 кн. / [С.М. Панчишин, П.І. Островерх, В.Б. Буняк та ін.]; за ред. С.М. Панчишина, П.І. Островерха. – Кн. 1: Вступ до аналітичної економії. Макроекономіка. – 2-ге вид., виправл. і доповн. – К.: Знання, 2013. – 615 с.

2. Економічна теорія: вступ, макроекономіка, мікроекономіка: Навч. посібник / [З.Г.Ватаманюк, О.З.Ватаманюк, Н.І.Гнатюк та ін.]; за ред. О.З.Ватаманюка. – Львів: Інтеллект-Захід, 2011. – 656с.
3. Економічна теорія: практикум (тести і задачі): Навчальний посібник / [О.Ватаманюк, Є.Майовець, М.Стирський та ін.]; за ред. О.Ватаманюка. – Львів: Інтеллект-Захід, 2010. – 374с.
4. Панчишин С. Макроекономіка / Степан Панчишин. – К.: Либідь, 2005. – 616с.
5. Манків Г. Макроекономіка / Грегори Манків. – К.: Основи, 2000. – 588 с.
6. Макконнелл К.Р. Аналітична економія. – Ч.1. Макроекономіка / К.Р.Макконнелл, С.Л.Брю. – Львів: Просвіта, 1997. – 672с.

МІКРОЕКОНОМІКА

Тема 4. Аналіз поведінки споживача

Теорія граничної корисності. Корисність в економічній теорії і проблема її виміру. Корисність та її види. Утилітаризм. Кардинальна (кількісна) і ординальна (порядкова) корисність. Загальна, середня та гранична корисність. Закон спадної граничної корисності, або перший закон Госена. Функція корисності.

Вибір споживачем оптимальної комбінації благ. Правило максимізації корисності, або другий закон Госена. Правило максимізації корисності в алгебраїчній формі. Рівновага споживача.

Гранична корисність і крива попиту. Парадокс вартості. Цінність часу.

Теорія індивідуальності (байдужості). Вибір споживача з ординалістських позицій.

Уподобання та вибір споживача. Припущення (аксіоми) щодо системи уподобань споживача.

Аналіз кривих індивідуальності. Крива індивідуальності. Карта кривих індивідуальності.

Граничний коефіцієнт заміщення для двох благ. Види карти кривих індивідуальності.

Бюджетна пряма та поведінка споживача на ринку. Бюджетне обмеження і способи його виразу. Бюджетна пряма. Зміни в номінальному доході та переміщення бюджетної прямої. Зміни в цінах та переміщення бюджетної прямої.

Рівновага споживача в теорії індивідуальності: графічна та алгебраїчна інтерпретація. Розширена бюджетна пряма. Композитний товар або маршаллові гроші.

Реакція споживача на зміну його доходу. Крива "дохід – споживання". Криві Енгеля та функції Торнквіста для різних товарів.

Реакція споживача на зміну цін товарів. Крива "ціна-споживання". Побудова лінії індивідуального попиту.

Загальний ефект від зміни ціни. Тотожність Слуцького. Ефект заміщення та ефект доходу. Поділ загального ефекту на ефект доходу та заміщення за Дж. Гіксом і Є. Слуцьким. Компенсативна бюджетна пряма. Звичайні товари і товари Гіфіна.

Застосування моделі раціонального вибору споживача. Ламана бюджетна пряма.

Тема 5. Витрати, виторг і прибуток фірми

Суть і види витрат виробництва. Витрати виробництва. Альтернативні, або економічні витрати. Явні і неявні витрати. Кошторис і структура витрат. Короткострокові та довгострокові витрати. Суспільні, приватні і зовнішні витрати. Трансакційні витрати.

Короткострокові витрати. Криві окремих видів короткострокових витрат. Взаємозв'язки між загальними, середніми та граничними витратами.

Довгострокові витрати та їх види. Довгострокові загальні, середні та граничні витрати. Взаємозв'язок між довгостроковими і короткостроковими середніми витратами.

Криві довгострокових витрат і ефект масштабу виробництва. Позитивний і негативний ефект масштабу. Постійний ефект масштабу. Мінімальний ефективний розмір підприємства і структура галузі.

Суть і види виторгу фірми. Загальний виторг. Цінова еластичність попиту і виторг продавця. Середній виторг. Граничний виторг. Криві виторгу фірми. Взаємозв'язки між видами виторгу фірми.

Прибуток: суть і види. Економічний прибуток. Бухгалтерський прибуток. Середній та граничний прибуток. Нормальний прибуток.

Методи максимізації прибутку. Метод порівняння загального виторгу і загальних витрат. Метод порівняння граничного виторгу і граничних витрат.

Умови мінімізації збитків та припинення виробництва фірмою у короткостроковому періоді. Парадокс прибутку.

Тема 6. Досконала конкуренція і чиста монополія

Основні моделі ринку: чиста (досконала) конкуренція, чиста монополія, монополістична конкуренція, олігополія. Ідеальні та реальні ринкові структури.

Досконала конкуренція. Ознаки й умови досконалиї конкуренції. Попит на продукт конкурентного продавця. Середній, загальний і граничний виторг.

Максимізація прибутку у короткостроковому періоді: два підходи. Граничні витрати і крива короткострокової пропозиції. Рівновага фірми та галузі в короткостроковому періоді.

Максимізація прибутку у довгостроковому періоді. Пропозиція фірми в довгостроковому періоді. Тривала рівновага фірми, галузі, ринку та механізм її підтримки.

Досконала конкуренція і ефективність. Споживчий надлишок і надлишок виробника.

Модель чистої монополії та її характерні риси. Ознаки чистої монополії. Бар'єри для входження у галузь. Монополія і монопольна влада. Різновиди монополій.

Монопольний ринок у короткому та довгому періодах. Монопольний попит. Визначення монополістом ціни та обсягу виробництва. Вплив на поведінку монополіста цінової еластичності попиту. Відсутність кривої монопольної пропозиції. Цінова дискримінація. Рівновага монопольної фірми в довгостроковому періоді.

Порівняльна оцінка конкурентного та монопольного ринків. Антимонопольна політика. Антимонопольне законодавство у світі та в Україні.

Рекомендована література

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: підручник : у 2 кн. / За ред. С.М. Панчишина, П.І. Острроверха. – Кн. 2 : Мікроекономіка. – К.: Знання, 2014. – 390 с.
2. Макконнелл Кемпбел Р., Брю Стенлі Л. Мікроекономіка / Наукова редакція перекладу Тяня Панчишина. – Львів: Просвіта, 1999. – 650 с..
3. Острроверх П.І. Мікроекономіка. Тести і задачі. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2006. – 400 с.

НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Тема 7. Предмет, теорії та чинники розвитку національної економіки

Предмет і методологія вивчення національної економіки. Передумови розвитку національної економіки. Політичний та економічний суверенітет держави як атрибут національної економіки.

Функції національної економіки як науки. Національна економіка в системі економічного знання та її зв'язок з іншими науками. Національна економіка в системі розвитку економічної теорії. Концепція національної економіки С. Ю. Бачинського. Конституція України про розвиток національної економіки.

Сутність і компоненти національної економіки. Умови виникнення і розвитку національної економіки. Найважливіші ознаки (особливості) національної економіки. Інституційне середовище розвитку національної економіки. Організаційно-правова система регулювання національної економіки.

Стан, джерела і завдання вивчення національної економіки. Структуризація системи національної економіки. Національна економіка як синергетична система. Критерії ефективності

національної економіки. Завдання національної економіки в контексті сталого розвитку. Державне програмування сталого розвитку національної економіки.

Еволюція концепцій національної економіки. Теорії національної економіки. Парадигми національної економіки у наукових школах меркантилізму, фізіократизму, марксизму і класичної школи. Історична школа про національну економіку. Неолібералізм і національна економіка. Концепції національної економіки у працях Ф. Ліста, М. Туган-Барановського, Ю. Бачинського.

Дослідження національної економіки у працях С. Злупка. Постнеокласична економічна теорія та національна економіка України. Українська школа фізичної економії та моделі розвитку національної економіки. Сучасні економічні теорії про національну економіку та моделі її розвитку. Ноосфера модель розвитку національної економіки. Екогомологія та розвиток національної економіки.

Чинники розвитку національної економіки. Людський потенціал України та його головні складові. Демографічна ситуація в Україні. Стан здоров'я населення України. Освітній потенціал і матеріальний добробут населення України. Природні ресурси України, їхнє значення у розвитку економіки. Земельні ресурси України. Енергетичні та інші види природних ресурсів в системі національної економіки України. Зміни в структурі основного капіталу в суверенній Україні. Національний капітал і його роль у розвитку економіки

України. Різновиди національного капіталу та їх значення для розвитку економіки України. Базовий капітал національної економіки та його структура. Індикатори сталого розвитку національної економіки. Соціалізація та екологізація національної економіки.

Тема 8. Національні інтереси України і стратегічні орієнтири розвитку національної економіки

Європейський соціально-економічний реформізм і національні інтереси держави. Особливості європейського соціально-економічного реформізму.

Національні інтереси сталого розвитку України та механізми їх реалізації Конституційні основи національних економічних інтересів України.

Конституція України про реалізацію національних інтересів держави. Національні економічні інтереси України, їхня структура та пріоритети. Потенційні загрози національній економічній безпеці України та шляхи їх усунення. Закон України „Про основи національної безпеки”. Пріоритети національної стратегії розвитку України. Завдання та шляхи формування Національної програми економічної безпеки. Державні цільові програми як інструмент реалізації пріоритетів національної безпеки України

Політика національної безпеки і стратегічні орієнтири розвитку національної економіки. Національна безпека та її різновиди. Особливості забезпечення національної безпеки в економіці України. Організаційно-управлінські та правові механізми реалізації соціальної національної безпеки в Україні. Організаційно-управлінські та правові механізми реалізації екологічної національної безпеки в Україні.

Неофіційний сектор національної економіки України та його негативні риси. „Тіньова економіка”, її головні компоненти і механізми функціонування. Причини виникнення неофіційного сектору в економіці України за роки незалежності. Методи оцінки „тіньової економіки”. Особливості неофіційного сектору економіки України. Вплив неофіційного сектору на процеси реформування української економіки. Стратегічні завдання детінізації національної економіки.

Основні напрями та механізми детінізації економіки в Україні. Заходи щодо детінізації економіки України. Основні сектори тіньової економіки в Україні та напрями їх подолання. Законодавство України про заходи щодо детінізації економіки.

Тема 9. Національне багатство та еколого-економічна безпека України

Суть національного багатства. Структура національного багатства згідно з положенням СНР-93. Функції національного багатства. Зміни у системі національного багатства. Типи впливів, що індукують зміни у системі національного багатства.

Структура національного багатства України. Основні екзогенні та ендогенні чинники, що впливають на зміни у структурі національного багатства України.

Проблеми обліку та інвентаризації національного багатства України. Проблеми включення до складу національного багатства природних ресурсів. Облік нематеріальних форм у складі

національного багатства. Облік військового майна у складі національного багатства. Облік особистого майна населення у складі національного багатства.

Державне регулювання національного багатства. Перспективні напрямки збереження і нагромадження національного багатства в контексті реалізації моделей інноваційного, соціально орієнтованого та екологічно збалансованого розвитку національної економіки. Необхідність розробки Національної системи екологічно орієнтованого обліку, інвентаризації та оцінки національного багатства в Україні, етапи її формування.

Суть еколого-економічної безпеки. Загрози еколого-економічній безпеці України та шляхи їх усунення. Екологічна безпека в системі трансформаційних процесів економіки України. Перерозподіл вартості продукції галузей природокористування в національній економіці. Сукупні втрати національної економіки України від пошуку ренти в сфері природокористування. Основні напрямки врахування екологічного чинника в економічному реформуванні національної економіки. Наслідки екологічної зорієнтованості системи економічних трансформацій в короткотерміновому та довготерміновому періодах.

Концепція сталого (екологічно збалансованого) розвитку: її суть, принципи та цілі. Моделі сталої національної економіки. Функції сталого розвитку національної економіки. Індикатори слабкої та сильної сталості національної економіки. Основні положення “Програми дій. Порядку денного на XXI століття”, її реалізація в Україні. Індекс екологічної сталості країн. Екологічна Конституція Землі та її роль у реалізації моделі екологічно збалансованого розвитку світової економіки. Ноосферна модель екологічно збалансованого розвитку національної економіки.

Індикатори сталого розвитку економіки України, їхні недоліки. Етапи переходу економіки України до сталого розвитку. Організаційно-правові засади формування моделі екологічно збалансованої економіки в Україні. Основні засади проекту Концепції сталого розвитку України. Основні положення Комплексної програми реалізації на національному рівні рішень, прийнятих на Всесвітньому саміті зі сталого розвитку на 2003-2015 рр. Основні засади загальнодержавної програми формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки.

Перспективи реалізації моделі екологічно збалансованої економіки в Україні. Екологічний менеджмент у системі формування екологічно збалансованої економіки. Зміст серії стандартів ISO-14 000. Актуальні проблеми для вітчизняних суб’єктів господарювання при впровадженні систем міжнародних стандартів. Роль бюджетування при вирішенні екологічних проблем національної економіки. Напрями бюджетного планування для природно-заповідних об’єктів.

Рекомендована література

1. Буряковський В. В. Національна економіка: навчальний посібник. – Дніпропетровськ: наука і освіта. 2007. – 310 с.
2. Голубничий В. Три лекції про економіку України // Українська економічна думка: Хрестоматія / Упоряд. С. М. Злупко. – К.: Знання, 2007. – С. 666-678.
3. Гринів Л.С. Екологічна економіка. – Львів: „Магнолія – 2006”, 2010. – 358 с.
4. Гринів Л.С., Кічурчак М.В. Національна економіка. – Львів: “Магнолія – 2006”, 2009. – 464 с.
5. Дідівська Л. І. Державне регулювання економіки: (Навч. посібник. – 5-те вид., стер). / Л.І.Дідівська, Л.С. Головка. – К.: Знання, 2006. – 213 с.
6. Економіка України: національна стратегія розвитку: Монографія / За ред. д.е.н., проф. Л. С.Гринів – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 444с.
7. Економічна політика: Навч-метод. посібник для самост. вивч.дисц. / О. О. Беляев, М. І. Діба, А. С. Бебело, А. З. Зазимко та ін. – К.: КНЕУ, 2005. – 136 с.
8. Заблоцький Б. Ф. Національна економіка: Підручник. – Львів: Новий світ-2000, 2009. – 582 с.
9. Злупко С. М. перехідна економіка: сучасна Україна. К., „Знання”, 2006. -367с.
10. Карпінський Б. А., Божко С. М. Сталий розвиток економіки: узагальнена модель. – Львів, 2005. – 255 с.
11. Конкурентна політика держави в умовах трансформації національної політики: монографія / За заг. ред. В.Д. Лагутіна. – Київ: Київський національний торговельно-економічний університет, 2008. – 307 с.

12. Конкурентоспроможність економіки України в умовах глобалізації: Монографія / За ред. Я. А. Жаліла; Нац. ін-т стратегічних досліджень. – К.: Знання України, 2005. – 388с.
13. Манів З.О., Луцків І.М., Манів С.З. Регіональна економіка: Навч. посібник. – Львів: „Магнолія-2006”, 2008. – 638 с.
14. Михасюк І. Р., Швайка Л. А. Державне регулювання економіки: Підручник. – Львів: „Магнолія плюс”; видавець СПД ФО „В.М. Піча”, 2006. – 220 с.
15. Міжнародні стратегії економічного розвитку: Навч. посіб. / М.В. Жук, Т. В. Бауліна. – К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2006. – 348 с.
16. Світ. Європа. Україна: Трансформація економіки та інтеграція / Ю. З. Гончаров, Ю. О. Петін, О. М. Сальник. – К.: Знання України, 2007. – 504 с.
17. Стефанишин О. Теорія розвитку людського потенціалу національної економіки: навч. посіб. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2009. – 306 с.
18. Стеченко Д.М. Державне регулювання економіки. - Навч. посіб. — 3-тє вид., випр. — К.: Знання, 2006. — 262 с.
19. Швайка Л.А. Державне регулювання економіки. – К.: Знання, 2006. – 435 с.

ОПТИМІЗАЦІЙНІ МЕТОДИ І МОДЕЛІ В ЕКОНОМІЦІ

Тема 11. Аналіз економічних ситуацій методами умовної та безумовної оптимізації

Лінійне програмування. Форми запису лінійних оптимізаційних задач. Геометрична інтерпретація задачі лінійного програмування. Приклади побудови моделей економічних задач, що зводяться до задачі лінійного програмування. Методи побудови початкового базисного плану задачі лінійного програмування. Графічний метод розв’язування лінійних оптимізаційних задач. Симплексний метод розв’язування задач лінійного програмування.

Економічна інтерпретація пари двоїстих задач лінійного програмування. Основні твердження двоїстості та їх економічний зміст.

Економічна постановка транспортної задачі. Відкриті та замкнуті моделі транспортних задач. Методи розв’язування транспортної задачі.

Тема 12. Методи оптимального управління проектами

Теоретичні засади сіткового планування. Зміст та сфера застосування сіткових методів планування та управління.

Поняття графа. Елементи сіткового графіка, методика його побудови. Критичний шлях та критичні операції.

Числові характеристики сіткового графа.

Розрахунок числових характеристик сіткового графа. Економічна інтерпретація отриманих результатів розрахунку.

Підходи до оптимізації сіткового графа.

Сіткове планування в умовах невизначеності.

Тема 13. Моделювання конфліктних ситуацій в економіці

Теорія конфліктних ситуацій в економіці. Предмет теорії ігор. Основні поняття матричних ігор та класифікація ігор.

Матричні ігри у чистих та змішаних стратегіях. Розв’язування матричних ігор в чистих та змішаних стратегіях.

Зведення матричної гри до задачі лінійного програмування. Графічний метод розв’язування матричних ігор розмірністю $2 \times n$ і $m \times 2$.

Наближені методи розв’язування ігрових моделей.

Кооперативні та некооперативні ігри.

Ігрове моделювання в умовах невизначеності.

Застосування теорії ігор при прийнятті економічних рішень.

Рекомендована література

1. Вовк В.М. Математичні методи дослідження операцій в економіко-виробничих системах: Монографія / В.М. Вовк – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. – 584 с.

2. Вовк В.М. Оптимізаційні методи і моделі : навч. посібник / В.М. Вовк, Л.М. Зомчак. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. – 358 с.
3. Глушик М.М. Математичне програмування: Навчальний посібник / М.М. Глушик, І.М. Копич, О.С. Пенцак, В.М. Сороківський. – Львів: Новий світ-2000, 2005. – 216 с.
4. Дацко М.В. Дослідження операцій в економіці : навч. посіб. / М. В. Дацко, М. М. Карбовник. – Львів, Ліга-Прес, 2009. – 285 с.
5. Економічна кібернетика: Підручник / Геєць В.М., Лисенко Ю.Г., Вовк В.М., Вітлінський В.В. та ін.; за ред. Геєця В.М., Лисенка Ю.Г., Вовка В.М. – Донецьк: ТзОВ „Юго-Восток”, 2005. – 506 с.
6. Катренко А.В. Дослідження операцій: Підручник/ А.В. Катренко. – Львів: Магнолія плюс, 2004. – 549 с.
7. Негрей М.В. Дослідження операцій. Частина I. / М.В. Негрей, Артим-Дрогомирецька З.Б. – Львів: ЛНУ ім. І.Франка, 2014. – 312 с.
8. Приймак В.І. Математичні методи економічного аналізу: Навчальний посібник/ В. І. Приймак. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 296 с.
9. Ульянченко О.В. Дослідження операцій в економіці: Підручник / О.В. Ульянченко. – Х.: Гриф, 2002. – 580 с.

СТАТИСТИКА

Тема 14. Описова статистика

Статистична сукупність. Одиниця статистичної сукупності. Поняття ознаки, види ознак (якісна, кількісна, дискретна, неперервна).

Форми, види та способи статистичних спостережень. План статистичного спостереження.

Вибіркове спостереження: поняття та види. Помилки та похибки.

Види відносних величин у статистичних дослідженнях. Відносні величини структури, координації, динаміки, порівняння, плану (прогнозу), виконання плану (прогнозу), інтенсивності.

Види середніх величин і умови їх використання та розрахунку.

Ряд розподілу, його види.

Показники аналізу. Середня, мода, медіана, квартилі та децилі.

Показники варіації (розмах варіації, середнє лінійне відхилення, середнє квадратичне відхилення, коефіцієнти варіації). Дисперсія, властивості дисперсії. Правило додавання дисперсій. Правило трьох сигм.

Нормальний розподіл і його характеристики.

Тема 15. Аналіз часових рядів. Індекси

Види рядів динаміки. Аналітичні показники рядів динаміки (абсолютний приріст, коефіцієнти і темпи зростання і приросту, один відсотковий приріст, середній рівень ряду динаміки, середній абсолютний приріст, середній темп зростання і приросту). Аналітичне вирівнювання динамічного ряду.

Поняття і види індексів. Агрегатна форма індексів. Індекси Ласпейреса і Пааше. Економічні індекси (товарообороту, фізичного обсягу, цін, продуктивності праці тощо). Середні індекси, індекси середніх величин. Індекси споживчих цін.

Література:

1. Матковський С.О. Теорія статистики / С.О., Матковський, О.Р. Марець. – Львів: Знання, 2009. – 534 с.
2. Статистика: навчальний посібник / [С.О.Матковський, Л.І.Гальків, О.С.Гринькевич, О.З.Сорочак] – Львів: Новий світ-2000, 2011. – 430 с.
3. Статистика: навчальний посібник / [С.О.Матковський, М.Л.Вдовин, Т.В.Панчишин] – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 344 с.
4. Єріна А. М. Економічна статистика : підручник : у 2 ч. — Ч. 1. Макроекономічна статистика / [І. Г. Манцуров, А. М. Єріна, О. К. Мазуренко та ін.] ; за наук. ред. чл.-кор. НАНУ І. Г. Манцура. — К. : КНЕУ, 2013. — 325с.

Тема 16. Система національних рахунків. Статистика ринку праці і доходів населення

Концепції та класифікації в системі національних рахунків. Основні категорії в системі національних рахунків. Суть та значення резиденства в СНР. Поняття випуску, проміжного споживання та валової доданої вартості. Балансуючі статті рахунків СНР. Рахунок виробництва.

Характеристика утворення, розподілу, перерозподілу та використання доходу. Оцінка процесів нагромадження.

Валовий національний дохід та валовий внутрішній продукт. Методи розрахунку валового внутрішнього продукту. Міжнародні зіставлення макроекономічних показників. Паритет купівельної спроможності валют (ПКСВ). Концепція економічної активності МОП.

Економічно активне населення. Показники статистики зайнятості, їх значення та використання у статистичному вивченні проблем зайнятості.

Статистичний аналіз безробіття: показники, напрямки статистичного аналізу, джерела статистичної інформації. Рівень безробіття за методологією МОП.

Доходи населення та їх статистичне вивчення. Види доходів. Показники, які характеризують доходи населення. Індекс купівельної спроможності грошової одиниці. Індксація доходів населення. Індекс інфляції. Показники диференціації доходів. Крива Лоренца, коефіцієнт Джині.

Рекомендована література

1. Матковський С.О. Теорія статистики /С.О., Матковський, О.Р. Марець. – Львів: Знання, 2009. – 534 с.
2. Статистика: навчальний посібник / [С.О.Матковський, Л.І.Гальків, О.С.Гринькевич, О.З.Сорочак] – Львів: Новий світ-2000, 2011. – 430 с.
3. Статистика: навчальний посібник / [С.О.Матковський, М.Л.Вдовин, Т.В.Панчишин] – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 344 с.
4. Єріна А. М. Економічна статистика : підручник : у 2 ч. — Ч. 1. Макроекономічна статистика / [І. Г. Манцуров, А. М. Єріна, О. К. Мазуренко та ін.] ; за наук. ред. чл.-кор. НАНУ І. Г. Манцура. — К. : КНЕУ, 2013. — 325с.
5. Гальків Л.І., Лутчин Н.П., Москаль Б.С. Економічна статистика : Навч. Посібник. 2-ге видання -Львів: "Новий світ-2000", -2010 -400с.
6. Економічна статистика: Навч.посіб./За ред. д.е.н. Р.М.Моторина.-К:КНЕУ,2005.-362 с.
7. Статистика ринку праці: міжнародні стандарти та національний досвід, Навчальний посібник / За ред. Н.С.Власенко, Н.В. Григорович, Н.В. Рубльової. – К: Август Трейд, 2006. – 320 с.
8. Уманець Т. В. Економічний посібник: Навч. посіб. – К.: Знання, 2006. –429 с

Перелік екзаменаційних питань

1. Макроекономічні показники обсягу національного виробництва.
2. Макроекономічні показники рівня зайнятості.
3. Макроекономічні показники сфери цін.
4. Макроекономічні показники сфери зовнішньоекономічних зв'язків. Платіжний баланс.
5. Методологія обчислення валового внутрішнього продукту. Три методи обрахунку ВВП.
6. Виробництво і функціональний розподіл національного доходу.
7. Споживання і заощадження. Інструментарій для аналізу споживання і заощадження. Чинники споживання і заощадження, не пов'язані з поточним доходом.
8. Моделі поведінки споживача. Кейнсіанська функція споживання. Гіпотези життєвого циклу та постійного доходу.
9. Суть та види інвестицій. Крива інвестиційного попиту.
10. Суть, фактори та типи економічного зростання. Погляди на економічне зростання.
11. Неокласична модель економічного зростання Р.Солоу. "Золоте правило" обсягу капіталу.
12. Народонаселення та економічне зростання. Вплив науково-технічного прогресу на економічне зростання в неокласичній моделі.
13. Сукупні видатки та їхні складові. Методи визначення рівноважного ВВП у короткостроковому періоді.
14. Ефект мультиплікатора. Мультиплікатор видатків.
15. Вплив міжнародної торгівлі і державного сектора на рівноважний ВВП.
16. Сукупний попит і його складові. Крива сукупного попиту та її переміщення.
17. Сукупна пропозиція. Крива сукупної пропозиції та її переміщення.
18. Рівновага сукупних попиту та пропозиції. Дискусія з приводу сукупного попиту та сукупної пропозиції.
19. Економічні коливання та їхні причини. Фази ділового циклу. Закон Оукена. Екстернальні та інтернальні теорії економічних коливань.
20. Безробіття, його причини та види. Природна норма безробіття.
21. Суть інфляції, її причини та види. Наслідки інфляції.
22. Взаємозв'язок інфляції та безробіття. Крива Філіпса. Методи боротьби з інфляцією.
23. Суть монетарної політики. Пропозиція грошей і створення банківських депозитів.
24. Центральний банк та його місце в національній економіці. Застосування центральним банком знарядь монетарної політики. Політика дорогих та дешевих грошей.
25. Суть фіскальної політики та її знаряддя. Дискреційна та недискреційна фіскальна політика.
26. Державний бюджет. Доходи і видатки державного бюджету. Крива Лафера. Державний борг.
27. Валютні курси. Плаваючі і фіксовані валютні курси. Міжнародні системи валютних курсів.
28. Основні форми міжнародних економічних відносин. Зовнішня торгівля та її основні чинники. Показники участі країни у міжнародному поділі праці.
29. Зовнішньоторговельна політика та її інструменти. Аргументи на користь та проти політики протекціонізму.
30. Суть теорії корисності. Гранична та загальна корисність. Закон спадної граничної корисності.
31. Вибір оптимального рівня споживання одного блага в теорії корисності. Споживчий надлишок. Побудова кривої попиту на основі граничної корисності.
32. Вибір споживачем оптимальної комбінації благ у теорії корисності. Взаємозв'язок ринкових цін і граничних корисностей блага. Парадокс вартості.
33. Карта байдужості та бюджетна пряма. Визначення стану рівноваги споживача.
34. Впливи змін у доходах споживачів і цінах на бюджетну пряму. Криві "дохід-споживання" та "ціна-споживання".
35. Виробнича функція з одним змінним ресурсом. Загальний, середній та граничний продукти. Стадії виробництва.
36. Аналіз виробництва у довгостроковому періоді. Виробнича функція та її види.
37. Закон ефекту масштабу та форми його прояву. Ізокоста. Мінімізація витрат виробництва.
38. Витрати виробництва та їх класифікація. Види короткострокових витрат та взаємозв'язки між ними.

39. Довгострокові витрати та їх види. Побудова кривої довгострокових середніх витрат фірми. Довгострокові витрати виробництва і структура галузі.
40. Виторг фірми та його види. Залежність між різними видами виторгу фірми.
41. Прибуток фірми та його види. Бухгалтерський і економічний прибуток фірми.
42. Максимізація прибутку конкурентної фірми в короткостроковому періоді методами зіставлення загального виторгу і загальних витрат та граничного виторгу і граничних витрат.
43. Максимізація прибутку конкурентної фірми у довгостроковому періоді. Тривала рівновага фірми, галузі, ринку та механізм її підтримки.
44. Основні моделі ринку: чиста (досконала) конкуренція, чиста монополія, монополістична конкуренція, олігополія. Ідеальні та реальні ринкові структури.
45. Модель чистої монополії та її характерні риси. Різновиди монополій.
46. Монопольний ринок у короткому та довгому періодах.
47. Порівняльна оцінка конкурентного та монопольного ринків. Антимонопольна політика.

Рекомендована література

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Підручник: У 2 кн. / [С.М. Панчишин, П.І. Островерх, В.Б. Буняк та ін.]; за ред. С.М. Панчишина, П.І. Островерха. – Кн. 1: Вступ до аналітичної економії. Макроекономіка. – 2-ге вид., виправл. і доповн. – К.: Знання, 2013. – 615 с.
2. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Підручник: У 2 кн. / [С.М. Панчишин, П.І. Островерх, В.Б. Буняк та ін.]; за ред. С.М. Панчишина, П.І. Островерха. – Кн. 2: Мікроекономіка. – 2-ге вид., виправл. і доповн. – К.: Знання, 2014. – 390 с.
3. Економічна теорія: вступ, макроекономіка, мікроекономіка: Навч. посібник / [З.Г.Ватаманюк, О.З.Ватаманюк, Н.І.Гнатюк та ін.]; за ред. О.З.Ватаманюка. – Львів: Інтеллект-Захід, 2011. – 656с.
4. Економічна теорія: практикум (тести і задачі): Навчальний посібник / [О.Ватаманюк, С.Майовець, М.Стирський та ін.]; за ред. О.Ватаманюка. – Львів: Інтеллект-Захід, 2010. – 374с.
5. Панчишин С. Макроекономіка / Степан Панчишин. – К.: Либідь, 2005. – 616с.
6. Панчишин С.М. Макроекономіка: тести і задачі / С.М. Панчишин. – К.: Либідь, 2002. – 214с.
7. Островерх П.І. Мікроекономіка. Тести і задачі: Навч. посібник / П.І.Островерх. – Львів, 2006. – 400 с.
8. Манків Г. Макроекономіка / Грегорі Манків. – К.: Основи, 2000. – 588 с.
9. Макконнелл К.Р. Аналітична економія. – Ч.1. Макроекономіка / К.Р.Макконнелл, С.Л.Брю. – Львів: Просвіта, 1997. – 672с.
10. Макконнелл К.Р. Аналітична економія. – Ч.2. Мікроекономіка / К.Р.Макконнелл, С.Л.Брю. – Львів: Просвіта, 1999. – 650с.